

ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ ГРУП (ОРГАНІЗАЦІЙ), ЩО ДІЮТЬ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ ЛУГАНСЬКОЇ ТА ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТЯХ

Цюприк І.В., заступник Прокурора Луганської області, кандидат юридичних наук.

Основним завданням під час розслідування кожного злочину є встановлення його обставин, які необхідні для прийняття обґрунтованих рішень у кримінальному провадженні. Сукупність таких обставин формує предмет доказування у кримінальному провадженні, який уточнюється залежно від ознак конкретного злочину. З урахуванням статті 91 Кримінального процесуального кодексу України визначено обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні зазначеної категорії злочинів. Особливостями доказування у кримінальних провадженнях щодо фінансування терористичних груп (організацій), що діють на тимчасово окупованих територіях Луганської та Донецької областей є необхідність встановлення обізнаності особи, яка переводить активи у тимчасово окуповані території, що вони будуть використані з метою фінансування тероризму.

Здійснюючи доказування, органи і особи, які здійснюють кримінальне провадження, повинні встановити такий обсяг обставин, який буде достатнім для правильного вирішення провадження по суті. Науковці останнім часом привертають увагу проблемам визначення обставин, що підлягають доказуванню у різних категоріях кримінальних проваджень, це стосується і особливостей предмета доказування у кримінальних провадженнях про фінансування терористичних груп

(організацій). Тому ця проблема є актуальною і потребує подальшого вивчення.

Предмет доказування, як правова категорія, належить до фундаментальних понять теорії доказів. Правильному визначенню предмета доказування сприяє виконання завдань кримінального судочинства, передбачених статтею 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) [1], встановлення всіх обставин, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні. Помилка у визначенні предмета доказування може потягнути безкінечне чи, навпаки, поверхнєве встановлення обставин, які підлягають доказуванню, що, в свою чергу, унеможливило прийняття правильного, законного та обґрунтованого рішення у кримінальному провадженні. Таким чином, чітке визначення предмета доказування у кримінальному провадженні виступає необхідною передумовою встановлення наявності чи відсутності фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження і підлягають доказуванню. Визначення предмета доказування у кожному кримінальному провадженні, насамперед, залежить від особливостей вчиненого кримінального правопорушення. Відтак і предмет доказування в різних категоріях кримінальних проваджень є різним [2, С. 50].

В такому разі стає зрозумілим, що, встановивши шляхом юридичного доказування в конкретному діянні певної особи складу злочину, ми виконаємо завдання і щодо захисту прав і свобод людини, і щодо невідворотності покарання за вчинений злочин, і щодо справедливості призначеної судом міри покарання, і, отже, встановимо таким чином визначальний сконцентрований напрям доказування в кримінальному процесі, який і буде науково обґрунтованим предметом доказування.

Основним завданням під час розслідування кожного злочину є встановлення його обставин, які необхідні для прийняття обґрунтованих рішень у кримінальному провадженні. Сукупність таких обставин формує предмет доказування у кримінальному провадженні, який уточнюється залежно від ознак конкретного злочину.

Фактичний склад злочину як предмет доказування в кримінальному судочинстві, як зазначає В. Г. Гончаренко, встановлюється за визначеними в КПК процедурами шляхом виявлення й дослідження фактів і обставин, які створюють неспростовну систему доказів, що охоплюють повною мірою склад злочину та інші дані, необхідні для прийняття остаточного рішення у справі [3, С. 120].

Для початку зазначимо, що одним із проблемних питань предмету доказування у кримінальних провадженнях зазначеної категорії залишається точність законодавчого визначення злочинного посягання на зазначений об'єкт. Так, у частині 1 статті 258-5 Кримінального кодексу України (далі – КК України) (у чинній редакції) встановлено, що «фінансування тероризму, тобто дії, вчинені з метою фінансового або матеріального забезпечення окремого терориста чи терористичної групи (організації), організації, підготовки або вчинення терористичного акту, втягнення у вчинення терористичного акту, публічних закликів до вчинення терористичного акту, створення терористичної групи (організації), – карається ...» – з даної диспозиції предмет злочину, що розглядається, взагалі не виділено.

У абзаці 50 частині 1 статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14 жовтня 2014 р. № 1702-VII [4] під предметом фінансуванню тероризму визначається надання чи збір будь-яких активів, під якими у абзаці 1 частині 1 статті 1 цього Закону визначаються кошти, майно, майнові і немайнові права. Схожа дефініція фінансування тероризму надається в абзаці 5 частини 1 статті 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 р. № 638-IV [5], у якому так само простежується єдиний підхід до розуміння активів у абзаці 3 частині 1 статті 1 зазначеного Закону. Таким чином законодавець у двох зазначених випадках визнає, що предметом фінансування є активи у формі коштів, майна, майнових і немайнових прав.

Мінімальний розмір предмета фінансування тероризму законом не встановлено, тому його оцінка здійснюється в сукупності з іншими ознаками цього злочину, враховуючи значення факту фінансової або іншої майнової підтримки для терористичної діяльності.

Серед усіх обставин, що підлягають доказуванню в ході досудового розслідування кримінальних проваджень про фінансування терористичних груп (організацій), які діють на тимчасово окупованих територіях Луганської та Донецької областях, у першу чергу, повинні бути встановлені обставини, що відносяться до події злочину.

Використані джерела інформації:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. (зі змінами та доповненнями на сьогоднішній час) // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст.88.

2. Жовтан П. В. Предмет доказування у кримінальному провадженні про прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою / П. В. Жовтан // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – № 2 (33). – 2014. – С. 50-53.

3. Гончаренко В. Г. Предмет доказування в кримінальному судочинстві / В. Г. Гончаренко // Вісник Академії адвокатури України. – 1 (20). – 2011. – С. 120-122.

4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14 жовтня 2014 р. (зі змінами та доповненнями на сьогоднішній час) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50–51. – С. 3250. – Ст. 2057.

5. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20 березня 2003 р. (зі змінами та доповненнями на сьогоднішній час) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.